

Direktoratet for mineralforvaltning
med Bergmesteren for Svalbard

Nordic Rutile AS
c/o Nordic Mining ASA
Munkedamsveien 45
Oppgang A Vika Atrium
0250 OSLO

Dato: 17.06.2020
Vår ref: 19/00248-95
Deres ref:

Ladebekken 50
Postboks 3021 Lade
N-7441 Trondheim

TELEFON + 47 73 90 46 00

E-POST post@dirmin.no

WEB www.dirmin.no

GIRO 7694.05.05883

SWIFT DNBANOKK

IBAN NO5376940505883

ORG.NR. NO 974 760 282

SVALBARDKONTOR

TELEFON +47 79 02 12 92

Tildeling av driftskonsesjon etter mineralloven for Engebø-prosjektet i Sunnfjord kommune. Tiltakshaver: Nordic Rutile AS

1. Tildeling av driftskonsesjon etter mineralloven

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) viser til søknad om driftskonsesjon, mottatt 01.02.2019.

DMF tildeler driftskonsesjon etter mineralloven § 43 med vilkår til Nordic Rutile AS, org.nr. 990 691 606 (Tiltakshaver). Vilkårene er gitt i kap 3.

Planene for drift oppfyller minerallovens krav til bergfaglig forsvarlig drift og bærekraftig ressursutnyttelse. Tiltakshaver oppfyller kravet til skikkethet i tillegg til at øvrige krav og hensyn i mineralloven vurderes å være oppfylt.

Konsesjon tildeles etter en helhetlig vurdering av flere hensyn. Det skal utvinnes mineraler som inngår som viktige bestanddeler til en rekke formål. Tiltaket anses å ha stor samfunnsmessig betydning gjennom verdiskaping og næringsutvikling. Tilgjengelige ressurser gir grunnlag for drift i mange år. Det legges vekt på at prosjektet tar sikte på å utnytte så mye som mulig av forekomsten.

Konsesjonsområdet (712 daa) er fastsatt av DMF og fremgår av kart med tittelen «Engebø – Nordic Rutile AS i Sunnfjord kommune»¹.

Konsesjonsområdet er innenfor området som er regulert til råstoffutvinning i henhold til plan- og bygningsloven. Nordic Rutile AS har tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven (utslippstillatelse)².

---

¹ Vedlegg 1 Konsesjonsområdet

² Utslippstillatelse fra Miljødirektoratet av 29.09.2016, Kongelig resolusjon 15/3378 19.02.2016 og Miljødirektoratets anbefaling til Klima- og miljødepartementet av 13.02.2015

2. Godkjenning av driftsplan

DMF godkjenner driftsplanen³, datert 31.01.2019. Planen beskriver utvinning av en titanrik eklogitt i dagbrudd og under jord på Engebøfjellet for produksjon av mineralkonsentrater av rutil og granat. Driftsplanen er nærmere vurdert i kap. 6.

3. Vilkår

Driftskonsesjon etter mineralloven § 43 gis med følgende vilkår:

1. Driften skal til enhver tid skje i samsvar med driftsplan godkjent av DMF. Driftsplanen skal tilfredsstillere kravene i DMF sin driftsplanveileder⁴. Dersom Tiltakshaver ønsker å gjøre vesentlige avvik fra driftsplanen skal dette på forhånd godkjennes av DMF.

DMF kan kreve ny oppmåling og at ajourførte kart og profiler sendes inn når DMF finner det nødvendig.

2. Det skal arbeides for en samlet sett størst mulig ressursutnyttelse av forekomsten. Andelen overskuddsmasse skal minimeres slik at behovet for deponering blir minst mulig. Utnyttelse av overskuddsmasser skal rapporteres særskilt i forbindelse med den årlige driftsrapporteringen.
3. Før drift under jord starter skal planen for underjordsdrift detaljeres og godkjennes av DMF. Muligheten for tilbakefylling av overskuddsmasser (gråberg og avgangsmasser) i utdrevne gruverom skal utredes som en del av detaljplanen for underjordsdrift.
4. Bergteknisk ansvarlig for uttaket skal være på plass og godkjent av DMF før oppstart. Med "før oppstart" menes før fysiske arbeider i konsesjonsområdet er påbegynt.
5. Tiltakshaver skal planlegge og utføre driften på en slik måte at skade på den gjenstående delen av naturtypelokaliteten Engebøfjellet S ikke blir større enn nødvendig.
6. Oppdatert avslutningsplan skal godkjennes av DMF i god tid og senest 1 år før gruvedriften avsluttes.
7. Tiltakshaver pålegges å stille økonomisk sikkerhet med NOK 16 860 000,- som beskrevet i vedtakets kap. 6.6., for oppfyllelsen av nødvendige sikrings- og oppryddingstiltak etter mineralloven §§49 og 50, jf. mineralloven § 51.

Sikkerheten skal stilles ved innbetaling av årlige avsetninger med NOK 4 215 000, som beskrevet i kapittel 6.6. Første innbetaling skal skje før oppstart av drift, deretter innen den 1. februar hvert av de etterfølgende årene. Årlige avsetninger

---

³ Vedlegg 2: Driftsplan av 31.01.2019 (tekstdel + tegningsdel)

⁴ DMF sin driftsplanveileder, se <https://dirmin.no/regelverk>

skal innbetales på bankkonto som det skal etableres pant i til fordel for DMF slik at Tiltakshaver ikke kan råde over denne på noe vis.

Før oppstart av drift skal Tiltakshaver overfor DMF ha:

- i. Inngått avtale om økonomisk sikkerhetsstillelse⁵;
- ii. Dokumentert innbetaling av kontantbeløp stort NOK 4 215 000,- til pantsatt bankkonto;
- iii. Etablert pant i konto til fordel for DMF⁶.

4. Beskrivelse av tiltaket

Tiltakshaver har søkt om driftskonsesjon for gruvedrift på Engebøfjellet gbnr. 29/5, 6, 9 og 11 og gbnr. 31/1, 2, 3 og 14 i Naustdal kommune.

Overordnet plan

Tiltakshaver beskriver i driftsplanen at det skal drives dagbrudd i prosjektets første fase med gradvis overgang til drift under jord fra 14. til 19. driftsår.

Det skal etableres grovknuser under jord med inngang fra dagbruddet, og et transportbånd i tunnel til et nyetablert industriområde med prosessanlegg på Engebø. Malmen knuses, males og mineralene separeres i oppredningsverket før utskipping av mineralkonsentrat (rutil og granat) fra eget kaianlegg. Overskuddsmasser fra prosjektet er gråberg fra gruva og avgangsmasser fra oppredningsanlegget. Gråberg skal deponeres i landdeponiet på Engebøfjellet, mens avgangsmasser skal deponeres i sjødeponi.

Når driften er avsluttet skal gråbergsdeponiet istandsettes til planlagt etterbruk, som hovedsakelig er landbruksareal.

Industriområdet med prosessanlegg skal etableres mellom fylkesveien og fjorden. Som følge av etableringen vil fylkesvei FV611 bli flyttet for bedre å håndtere tungtransport og annen trafikk.

Ressursgrunnlaget og planlagt produksjon

NGU beskriver at Engebøfjellet eklogittforekomst danner en ca. 2.5 km lang sørvestlig/nordøstlig fjellrygg på nordsiden av Førdefjorden mellom Engebø og Vevring. Forekomsten er tolket å representere en titanrik gabbrointrusjon som ble omvandlet til eklogitt under kaledonsk høgtrykks-metamorfose. NGU oppgir at bergarten består av hovedmineralene pyroksen, amfibol, granat og rutil. Radioaktive grunnstoffer og tungmetaller forekommer kun på bakgrunnsnivå og Engebøfjellet har et lavt innhold av slike elementer.

Nordic Rutile AS oppgir et ressursgrunnlag beregnet til 132 millioner tonn (Mt) klassifisert i kategoriene målt («measured») og indikert («indicated») som definert i henhold til JORC-standard. I tillegg til dette er 256 millioner tonn eklogitt definert som malm i kategorien antatt («inferred»). Basert på dette foreligger konkrete planer

---

⁵ Vedlegg 3: Avtale om økonomisk sikkerhetsstillelse

⁶ Vedlegg 4: Pantdokument

for drift for de neste 30 – 35 år med potensiale for betydelig forlenget levetid basert på indikerte og antatte ressurser.

5. Høring av søknaden

5.1 Nærmere om høringen

Søknaden om driftskonsesjon ble sendt på offentlig høring den 07.08.2019 med høringsfrist den 15.09.2019. Høringsbrevet ble sendt til følgende høringsinstanser, jf. forvaltningsloven § 17:

- Naustdal og Askvoll kommune
- Fylkesmannen i Vestland
- Sogn og Fjordane fylkeskommune
- Miljødirektoratet
- Naturvernforbundet
- Statens vegvesen Region vest
- Arctic Mineral Resources
- Grunneiere i det omsøkte området og på naboeiendommer

Kommunen ble oppfordret til å opplyse om eventuelle berørte instanser/partner som ikke var på høringslisten. Naustdal kommune ba om at Vevring Grendalag ble satt opp på høringslisten. DMF ettersendte høringsbrev til Vevring Grendalag.

Høringsdokumentene ble også gjort tilgjengelige på DMF sine nettsider for innspill fra andre interessenter. Det har kommet inn 19 høringsinnspill, der flere av hørings-svarene er fra instanser som ikke sto på høringslisten. Noen av høringsinstansene har fått utsatt høringsfrist. I denne sammenheng ble siste høringsuttalelse gitt den 21.11.2019. Sentrale momenter i høringsuttalelsene oppsummeres kort nedenfor.

Høringsinnspillene er forelagt Tiltakshaver, Nordic Rutile AS, for uttalelse. Uttalelsen fra Tiltakshaver ble mottatt 28.01.2020. Høringsinnspill som vedrører miljøhensyn er forelagt Miljødirektoratet for uttalelse. Denne uttalelsen ble mottatt 27.04.2020.

Naustdal, Askvoll og Sunnfjord kommune (27.09.2019, 07.10.2019 og 18.11.2019) Kommunene vurderer at søknaden om driftskonsesjon er i samsvar med gjeldende planverk og at prosjektet nå representerer en miljømessig bedre løsning enn ved tidspunktet for reguleringsplan og konsekvensutredning i 2011.

Kommunene mener at DMF må vurdere om det er grunnlag for en bedre ressurs-utnyttelse av mineral-, pukk- og næringsavfall, herunder også utnyttelse av andre mineraler som blir drivverdige som følge av teknologiutvikling og markedssituasjon. Kommunene mener også det må vurderes om det finnes alternativ til sjødeponi. Videre må det stilles krav til innovasjon og krav om omlegging til ny og bedre praksis etter hvert som teknologi og samfunnsutvikling gjør det mulig. Drift må bli jevnlig vurdert opp mot det som til enhver tid er best mulig drifts- og miljøpraksis innen internasjonal bergverksnæring. DMF må vurdere når det skal kreves at maskinpark, driftsmaskiner og prosessanlegg blir elektrifisert. Kommunene mener DMF må vurdere

miljøkompetansen til Tiltakshaver særskilt. De er videre opptatt av at unødige ulemper som følge av lyd og lys på anlegget må søkes eliminert.

Kommunene fremholder at konsesjonen må legge til rette for bruk av lokal arbeidskraft, som de mener er et viktig punkt for å bygge et bergfaglig miljø og som skaper tryggere drift. Kommunene er videre opptatt av at Engebøprosjektet skal bidra til lokal og regional sysselsetting og høy verdiskaping, herunder at det må stilles vilkår om at selskapet må leie eller etablere egne bosteder i lokalområdet. Kommunene oppstiller en liste over vilkår som de mener må innarbeides i konsesjonen.

DMFs kommentar: DMF tar uttalelsene til etterretning. Vi viser til vår vurdering av ressursutnyttelsen i kap. 6.4.3, og til vilkår i vedtakets kap. 3 om tilbakefylling, ressursutnyttelse og overskuddsmasse. DMF viser til utslippstillatelsen og at det i denne prosessen er vurdert alternativer til sjødeponi. DMF har vurdert søknaden vi har mottatt opp mot minerallovens krav og kommet til at driftskonsesjon kan gis. Konsesjonen kan revideres etter en nærmere angitt tid, og uansett hvert tiende år, jf. mineralloven § 43 tredje ledd. Driftsplanen skal til enhver tid være i tråd med krav i DMFs driftsplanveileder, som vil kunne endres i takt med teknologi- og samfunnsutvikling. Det må videre legges til grunn at det også vil være i Tiltakshavers interesse å tilpasse driften etter hvert som teknologi- og samfunnsutvikling gjør det mulig og/eller nødvendig. DMF har vurdert sysselsetting og verdiskaping i kap.6.5.1.

Statens vegvesen Region Vest (11.09.2019)

Ingen merknader.

DMFs kommentar: DMF tar dette til etterretning.

Sogn og Fjordane fylkeskommune (16.09.2019)

Ingen vesentlige kulturminnefaglige merknader til søknaden. Det er ingen kjente automatisk fredede kulturminner som blir berørt av tiltaket.

DMFs kommentar: DMF tar uttalelsen til etterretning.

Flokenes Fiskefarm AS (12.09.2019), Sjømat Norge (12.09.2019) og Askvoll Venstre (23.09.2019)

Flokenes Fiskefarm AS påpeker at tiltaket med gruvedrift og sjødeponi vil ha omfattende negative konsekvenser for fiskeri og havbruk, herunder for dem selv.

Høringsinstansene mener manglende forsvarlig utredning av hensynet til mattrygghet, fiskehelse og fiskevelferd tilsier at det ikke kan gis driftskonsesjon. Flokenes Fiskefarm AS mener tiltakshaver gir uriktig og villedende informasjon når de skriver i driftsplanen at det er liten risiko for negative effekter for sjømattryggheten. Flokenes Fiskefarm AS og Sjømat Norge påpeker at hensynet til verdiskaping og næringsutvikling i mineralloven § 2 må vurderes i forhold til de negative konsekvenser gruvedrift og sjødeponi kan ha for annet næringsliv. Høringspartene reagerer på at høringsinstanser med interesser/kompetanse knyttet til fiskeri og havbruk er utelatt i høringsrunden.

Askvoll Venstre mener det er behov for ny vurdering av muligheten for landdeponi i lys av økt ressursutnyttelse og at avgangsmasse fra produksjonen er redusert.

DMFs kommentar: DMF tar uttalelsen til etterretning. Vi viser til vår vurdering av hensynet til verdiskaping og næringsutvikling i kap.6.5.1. DMF bemerker at en stor del

av uttalelsen omhandler forhold rundt sjødeponiet, som ikke er tema ved DMFs vurdering av søknaden om driftskonsesjon etter mineralloven. Alternativer til sjødeponi ble vurdert i utslippstillatelsen. DMF har en utredningsplikt i forvaltningsloven § 17 og det er på denne bakgrunn vi sender konsesjonssøknaden på høring. DMF mener at de forhold som er av betydning for vurderingen av driftskonsesjonssøknaden etter mineralloven er opplyst så godt som mulig, herunder er søknaden sendt på høring til alle relevante instanser. Saken har også ligget offentlig tilgjengelig på vår hjemmeside med adgang til å komme med innspill for alle.

Norsk Sjømatsenter AS (15.10.2019)

Norsk Sjømatsenter AS foreslår å etablere en FoU-stasjon på Russenes, mindre enn 2 km fra sjødeponiet, for å kunne gjøre grunnleggende analyser på kjemisk påvirkning på fisk i fjorden. Høringsinstansen mener dette også er egnet til å foreta analyser av bunndyr og sediment i området.

DMFs kommentar: DMF bemerker at uttalelsen omhandler forhold rundt sjødeponiet som ikke er tema ved DMFs vurdering av søknaden om driftskonsesjon etter mineralloven. DMF viser for øvrig til vår vurdering av miljømessige konsekvenser av utvinning i kap. 6.5.4.

Agnar Ståle Kvellestad (14.09.2019 og 13.10.2019)

Kvellestad hevder at KU, offentlig informasjon (folkemøte mm) og videre saksbehandling er svekket av faglig svakt arbeid, manglende bruk av mineralkunnskap, tilbakeholdelse av informasjon og bortforklaring. Kvellestad mener partikkelspredning i sjøen må vurderes på nytt med offentliggjøring av alle data, og på en måte som gjør vurderingene kontrollerbare for utenforstående. Videre mener Kvellestad at partikkelspredning via luft, må vurderes ut fra kunnskap om mineralogi og partikkeltyper, og at tungmetallutlekking må vurderes basert på faktisk kunnskap. Kvellestad tar også opp vurdering av risikoen for asbest.

DMFs kommentar: DMF viser til vår vurdering av miljømessige konsekvenser av utvinning i kap. 6.5.4. DMF bemerker at en stor del av uttalelsen omhandler forhold rundt sjødeponiet, som ikke er tema ved DMFs vurdering av søknaden om driftskonsesjon etter mineralloven. Når det gjelder tungmetallutlekking, så viser DMF til Miljødirektoratets uttalelse om at dette er vurdert ved behandlingen av søknad om utslippstillatelse. Miljødirektoratet vil følge opp dette blant annet gjennom overvåkingsprogrammet som det er stilt krav om i utslippstillatelsen.

DMF legger til grunn de analyser som Nordic Rutile AS har gjennomført når det gjelder spredning av asbestfibre. Utslipp av asbestfibre til luft reguleres primært av forurensningsmyndighetene etter forurensningsregelverket, mens sikkerhet for arbeidstakere er regulert av Arbeidstilsynet etter arbeidsmiljøloven med forskrifter. DMF forventer at Tiltakshaver avklarer spørsmålet om utslipp av asbestfibre med rette myndighet. Miljødirektoratet uttaler i tilbakemelding på høringsuttalelsene at de ikke har merknader til analysene foretatt av Nordic Rutile AS.

Havforskningsinstituttet (04.10.2019)

Havforskningsinstituttet mener deponering av gruveavgang i Førdefjorden slik den foreslås, vil medføre svært langvarig og betydelig økosystemforringelse, og representerer etter deres vurdering ikke en bærekraftig bruk av fjorden.

Havforskningsinstituttet omtaler særlig spredning av gruveavgang og mineralpartikler fra land, spredning av nanopartikler i vann, effekter av utslipp og utvinning (sprengning) på gyte- og oppvekstområder for kysttorsk, tap av leveområde for sårbare rødlistede arter, effekter på bunndyr og plankton, utslipp av kjemikalier og tiden det vil ta for gjenetablering av et artsmangfold som tilsvarer det som forventes uten deponi.

Havforskningsinstituttet mener det må foreligge et overvåkningsprogram før behandling av søknad om driftskonsesjonen, fordi dette er viktig for å kunne vurdere om gruvevirksomheten kan klare å holde seg innenfor grenseverdier og andre begrensninger gitt i utslippstillatelsen.

DMFs kommentar: DMF viser til vår vurdering av miljømessige konsekvenser av utvinning i kap. 6.5.4. DMF bemerker at en stor del av uttalelsen omhandler forhold rundt sjødeponiet, som ikke er tema ved DMFs vurdering av søknaden om driftskonsesjon etter mineralloven. Miljødirektoratet har i sin kommentar til høringsinnspillet påpekt at det ved tildeling av utslippstillatelse er tatt høyde for usikkerhet i kunnskapsgrunnlaget, inkludert vurderingene av risiko for spredning av mineralpartikler. I utslippstillatelsen er det derfor stilt krav til partikkelkonsentrasjon ved deponigrensen og i vannmassene over deponiet. Miljødirektoratet mener at overholdelse av disse grenseverdiene vil være tilstrekkelig til at de negative effektene av deponeringen er akseptable. DMF mener at spørsmålet om spredning av avgangsmasser i fjorden og finpartikulær avrenning fra landområdet er ivaretatt gjennom krav og reguleringer etter forurensingsloven og plan- og bygningsloven.

Norske Lakseelver (15.09.2019) og Nausta Elveigarlag (15.09.2019)

Norske Lakseelver er mot konsesjon. De mener tiltaket ikke er bergmessig forsvarlig fordi driften vil være i strid med beskyttelsesregimet for nasjonale laksefjorder og laksevassdrag. De mener det må tas hensyn til den indirekte påvirkningen et sjødeponi kan ha ved at det påvirker næringstilgangen til postsmolt. Høringsinstansene kan videre ikke se at det er gitt utslippstillatelse for prosesskjemikaliet SIBX. De fremhever at estimert restmasse ved drift er blitt betydelig redusert, og at dette bør gi grunnlag for vurdering av alternativt deponi. De mener derfor at grunnlaget for utslippstillatelse til sjødeponi ikke lenger er til stede. Dersom konsesjonen innvilges, mener Norske Lakseelver at det må stilles krav om at en grundig overvåkning av smoltutvandringen foreligger, og at de faktiske funnene blir hensyntatt i reguleringen av sprengningsarbeidene. Nausta Elveierlag stiller seg bak uttalelsen fra Norske Lakseelver.

Norske Lakseelver anfører at fisken i elvene ved Førdefjorden har vært en viktig naturressurs i tusenvis av år. Det anføres at laksefiske er en viktig tilleggsinntekt på en rekke landbrukseiendommer og legger grunnlag for turisme, som er et av seks satsningsområder i høringsutkast for strategisk næringsplan for nye Sunnfjord kommune 2019-2022.

Nausta Elveigarlag savner informasjon om hvordan virksomheten vil håndtere det forurensede vannet fra den åpne gruva. De krever at det blir gjort utredninger av omfanget og innholdet i vannet, hvordan det vil renne og at det blir pålagt rensing. Videre understreker høringsinstansen viktigheten av at den pålagte overvåkingen av smoltutvandringene blir gjennomført. De mener at de to årene som er pålagt er for kort tidshorisont, og at dette bør avgjøres av uavhengige fagfolk.

DMFs kommentar: Vi viser til vår vurdering av miljømessige konsekvenser av utvinning i kap. 6.5.4. DMF legger til grunn at konsesjonsområdet er regulert til spesialområde for steinbrudd og areal for gruvedrift, og at kommunen dermed har prioritert mineralutvinning i dette området. Vi viser til vår vurdering av hensynet til verdiskaping og næringsutvikling i kap.6.5.1.

I sin kommentar til høringsinnspillet informerer Miljødirektoratet om at de har vært i en prosess med Nordic Rutile angående bruken av prosesskjemikalier etter at utslippstillatelsen ble gitt i 2015. SIBX omfattes ikke av utslippstillatelsen, og virksomheten må derfor søke om endring av tillatelsen dersom de ønsker å bruke SIBX. Miljødirektoratet vil sende søknaden på høring til relevante høringsparter før de kan fatte vedtak i saken. Miljødirektoratet mener at det er tilstrekkelig om kjemikaliebruken reguleres gjennom utslippstillatelsen, men påpeker at dersom det er aktuelt å gi føringer for oppredningsprosessen i en eventuell driftskonsesjon, vil dette potensielt kunne påvirke kjemikaliebruken. DMF gir ingen føringer for oppredningsprosessen i konsesjonsvedtaket, og støtter Miljødirektoratets vurdering av at det er tilstrekkelig at kjemikaliebruken reguleres gjennom utslippstillatelsen.

DMF viser til at det fremgår av driftsplanen at sprengningen vil ta hensyn til blant annet risikoen for steinsprut, minimering av vibrasjoner i grunnen og effekten av sjokkbølge. Vi forutsetter at driftsplanen som godkjennes gjennom konsesjonsvedtaket er utarbeidet i tråd med tillatelser gitt av andre myndigheter etter annet regelverk. I utslippstillatelsen er det stilt egne krav med hensyn til sprengning for å holde lydtrykknivået i fjorden på et minimum. Miljødirektoratet viser i sin kommentar til høringsuttalelsene til at spørsmålet om lengden på den sprengningsfrie perioden er behandlet i klage på Klima- og miljødepartementets (KLD) vedtak om tillatelse. I klageavgjørelsen ble det avgjort at virksomheten skal overvåke utvandring over to sesonger for at vilkåret knyttet til smoltutvandring skal vurderes nærmere. Utover dette vurderer DMF at det ikke er grunn til å stille særskilte krav til sprengningen i driftskonsesjonen etter mineralloven.

Avrenning behandles som et eget tema i utslippstillatelsen og i reguleringsbestemmelsene. I sin kommentar til høringsuttalelsene påpeker Miljødirektoratet at det i utslippstillatelsen er stilt krav om utarbeidelse av miljørisikoanalyse som skal gi grunnlag for dimensjonering av tiltak (grøfter/oppsamlingsløsninger) for sigevann fra landdeponi og dagbrudd. Det er også i detaljreguleringsplan stilt krav om at avrenning fra dagbruddet og deponiet til Førdefjorden skal sikres ved at det blir etablert ledningsanlegg og renetiltak med tilstrekkelig kapasitet og sedimenteringsbasseng. Det er videre stilt krav om at det skal utarbeides en overordnet miljøoppfølgingsplan som går ut over kravene i utslippstillatelsen. DMF vurderer at spørsmålet om avrenning er tilstrekkelig ivaretatt.

Norges Fiskarlag (03.10.2019)

Høringsinstansen anfører at det er et viktig gyteområde for kysttorsk samme sted som det planlagte sjødeponiet. De mener at det er en reell fare for at avfallsmassene vil spre seg ut over deponiområdet, og at sprengninger og forurensning vil føre til skade på fiskebestander og fjordmiljø. De ønsker svar på hvordan drift og utslipp skal reguleres dersom gruveavfallet sprer seg utover det fastsatte deponiområdet, dersom overvåkningsprogrammet indikerer at utslippene av prosesskjemikalier og biotilgjengelige tungmetaller går ut over sjømattryggheten og/eller dersom det viser seg at det omsøkte tiltaket har negativ effekt på gyteatferd og gytesuksess for

kysttorsk og/eller andre arter. Akseptkriterier er ikke innarbeidet i utslippstillatelsen eller utkast til overvåkningsprogram, og Norges Fiskerlag anmoder DMF om å ta opp bruken av akseptkriterier med Fiskeridirektoratet, Miljødirektoratet og Mattilsynet, og innarbeide krav om dette i en eventuell driftskonsesjon.

DMFs kommentar: DMF tar uttalelsen til etterretning og viser til vår kommentar til høringsuttalelsen fra Havforskningsinstituttet. DMF mener at forhold knyttet til sjødeponiet er tilstrekkelig ivaretatt gjennom utslippstillatelsen og ser ikke behov for å oppstille krav til akseptkriterier i driftskonsesjonen.

Naturvernforbundet, Natur og ungdom, Sabima, Framtiden i våre hender, Norges kystfiskerlag, Norges jeger- og fiskerforbund, Forum for natur og friluftsliv i Sogn og Fjordane og Sogn og Fjordane turlag (01.10.2019)

Høringsinstansene påpeker at søknaden om driftskonsesjon kan avises fordi det ikke er oppgitt årlig bruk av kjemikalier og at tiltakshaver ikke har tillatelse til bruk av SIBX. Videre påpekes at flere av tallene i PFS (Preliminary Feasibility Study) 2017 ikke stemmer overens med tall i søknaden, og at det av hensyn til sysselsetting er uheldig at driftstid angitt i PFS 2017 er kortere enn det som er lagt til grunn i Miljødirektoratets rapport fra 2015. Høringsinstansene mener tiltakshaver må pålegges å greie ut om hvor mye deponivolumet kan reduseres ved innfylling i dagbruddet. De mener videre at full alternativ bruk av restmassen er innen rekkevidde, og at DMF derfor må kreve fremlagt en alternativ driftsplan som ikke omfatter sjødeponi. Videre påpekes at det må stilles krav til at Nordic Rutile AS legger frem en utredning av underjordsdrift som alternativ til dagbrudd.

Høringsinstansene anfører at en avfallshåndteringsplan ikke ble lagt frem i søknad om utslippstillatelse og at utslippstillatelsen derfor er ugyldig. De stiller videre spørsmål til hvor mye asbestfibrer som blir dannet ved bryting av eklogitt, og de etterlyser vurdering av utslipp av plastpartikler i forbindelse med sprenging.

DMFs kommentar: DMF viser til vår vurdering av miljømessige konsekvenser av utvinning i kap. 6.5.4. DMF bemerker at en stor del av uttalelsen omhandler forhold rundt sjødeponiet, som ikke er tema ved DMFs vurdering av søknaden om driftskonsesjon etter mineralloven. Gjennom reguleringsplanen er området regulert til dagbrudd og deponi. DMF legger til grunn denne arealdisponeringen. Miljødirektoratet har i sin utslippstillatelse vurdert alternativet til sjødeponi, og DMF legger denne vurderingen til grunn. Ved en eventuell endring/justering i utslippstillatelsen, vil driften måtte tilpasses dette. DMF har i vedtakets kap. 3 stilt vilkår knyttet tilbakefylling, ressursutnyttelse og overskuddsmasse. Spørsmålet om samfunnsnytteten av prosjektet er vurdert i kap. 6.5.1.

Når det gjelder asbest, viser DMF til vår kommentar til Kvellestad. Når det gjelder kjemikaliebruk viser DMF til vår kommentar til Norske Lakseelver og Nausta Elveigarlag. I sin tilbakemelding til høringsinnspillet uttaler Miljødirektoratet at mengden mikroplast som slippes ut fra gruvevirksomhet i Norge er begrenset, men at Miljødirektoratet vurderer hvordan de eventuelt skal følge opp dette videre. Utslipp til luft og vann reguleres for øvrig primært av annet lovverk, og følges opp av annen myndighet.

Når det gjelder krav til avfallshåndteringsplan, viser Miljødirektoratet til at søknaden fra Nordic Rutile ble sendt inn før kravet om avfallshåndteringsplan ble implementert i

avfallsforskriften, og at det er stilt krav i utslippstillatelsen om at det skal foreligge en godkjent plan før oppstart. DMF mener dette ikke har betydning for om en driftskonsesjon etter mineralloven kan gis.

AMR AS (16.09.2019 og 19.09.2019)

AMR AS påpeker at tiltakshaver ikke har de utvinningsrettighetene til mineralene som er nødvendige for å kunne drive som omsøkt. De påpeker videre at DMF må påse at detaljreguleringene i området koordineres. AMR AS mener at det i Engebøfjellet er 11-14 ganger så mye granat som rutil, og at ved markedspriser er innholdet av granat verdt 3-4 ganger så mye som rutil. De mener videre at forekomsten av rutil ikke er drivverdig, og viser til at kommersiell utvinning av rutil fra fast fjell ikke foregår per i dag. Videre fremholdes at forekomsten av granat er drivverdig, samlet og på hver side.

Når det gjelder søknaden, mener AMR AS at dagbrudd og underjordsdrift gir tilnærmet lik ressursutnyttelse. Videre mener de at fokus på rutil, og høye investeringer i infrastruktur som igjen nødvendiggjør et høyt uttaksvolum, medfører at mye tonnasje med høyt innhold av granat forkastes. De påpeker at dette ikke er i tråd med bærekraftig utnyttelse av en ikke-fornybar ressurs. Videre påpekes at sjødeponi kan unngås ved å ta ut mindre volumer. I tillegg legger AMR AS frem forslag til tre alternative driftskonsepter.

DMFs kommentar: Når det gjelder rettighetssituasjonen viser vi til vår vurdering i kap. 6.2. Det er kommunen, som myndighet etter plan- og bygningsloven, som er ansvarlig for reguleringsplanarbeidet. DMF vurderer driftsplan i forhold til gjeldende arealavklaring og reguleringsbestemmelser.

Tiltakshaver fremhever at de har fokus på best mulig utnyttelse av den samlede mineralressursen og påpeker i sin kommentar til høringsuttalelsen at de vil tilbakefylle så mye som mulig av overskuddsmasser. Det er ikke mulig å tilbakefylle alt, da volumet øker betraktelig etter nedknusing. Det er heller ikke mulig med tilbakefylling i områder med pågående gruvedrift. Tiltakshaver ser det som urealistisk å anta at det ikke vil være behov for en deponiløsning.

DMF viser til kap. 6.4.3 for vår vurdering av ressursutnyttelsen, og til vilkår stilt i vedtakets kap. 3. Vi viser videre til at det i utslippstillatelsen ble vurdert alternativer til sjødeponi.

Grunneiere på gnr. 29 bnr. 3, 5, 6, 9, 10 og 11 (16.09.2019)

Høringsparten anfører at Tiltakshaver ikke har de utvinningsrettighetene til mineralene som er nødvendige for å kunne drive slik de har omsøkt. Det anføres at dagbrudd, landdeponi, fjorddeponi og dårlig ressursutnyttelse med dumping av granat verdt nær fire mrd. de første årene ikke er bærekraftig. Det påpekes at Tiltakshaver ikke kan få konsesjon før prosjektet har full ressursutnyttelse uten bruk av land- eller sjødeponi. Videre viser de til at Frankrike fra 1. jan 2020 innfører en lov med forbud mot bruk av rutil (E171) i mat, da det viser seg å være kreftfremkallende.

Høringsparten har også anførsler knyttet til valg av trasé for vannledningen Skorva-Engebø og konsekvenser av denne. Videre påpekes at mange vil miste vannet i Vevring og Engebø pga. sprengning dersom tiltakshaver starter med dagbrudd.

DMFs kommentar: Når det gjelder rettighetssituasjonen viser vi til vår vurdering i kap. 6.2. DMF viser til vår vurdering av ressursutnyttelsen i kap. 6.4.3, og til vilkår stilt i vedtakets kap. 3. Vedrørende anførsler knyttet til vannforsyning og vannledningen Skorva-Engebø viser DMF til kommunen som lokal planmyndighet etter plan- og bygningsloven. DMF viser også til drikkevannsforskriften, hvor kommunen og Mattilsynet har myndighet. Når det gjelder sprengning og eventuelle konsekvenser for drikkevann, viser DMF til at det i reguleringsbestemmelsene er stilt krav om miljøoppfølgingsprogram. Det er i utslippstillatelsen stilt krav om miljørisikoanalyse. DMF mener at oppfølging av eventuelle konsekvenser for drikkevann naturlig vil falle inn under disse reguleringene.

Vevring Grendelag (12.09.2019)

Høringsinstansen forventer at tiltakshaver gjennomfører de utredninger det er stilt krav om i utslippstillatelsen, før driftskonsesjon blir gitt, fordi utredningene vil kunne gi store endringer i prosess og drift.

Grendelaget ber videre om best mulig ressursutnyttelse med de beste metoder tilgjengelig, krav om underjordsdrift, redeponering i gruva av ikke-salgbare masser, en avklaring av rettighetssituasjonen i området, mest mulig lokal verdiskaping, utbedring av vegforbindelsen mellom Vevring og Naustdal sentrum (R611-RV5) og bosetting for å sikre drift av skole, barnehage og butikk. Høringsinstansen lister opp punkter som de mener kan settes som premiss for driftskonsesjonen.

DMFs kommentar: DMF bemerker at forhold rundt sjødeponiet følges opp av Miljødirektoratet. Når det gjelder ressursutnyttelse viser DMF til kap. 6.4.3, og til vilkår stilt i vedtakets kap. 3. DMF viser til godkjenning av driftsplan i kap. 2. DMF har stilt vilkår i konsesjonen om utredning av muligheten for tilbakefylling av restmasser i utdrevne gruverom, se kap. 3. For DMFs vurdering av rettighetssituasjonen vises til kap. 6.2. DMF har vurdert tiltakets verdiskaping i kap. 6.5.1. Når det gjelder utbedring av vegforbindelse og lokal bosetting så viser DMF til at kommunen, som lokal planmyndighet, er nærmest til å vurdere og følge opp dette.

Fylkesmannen i Vestland (21.11.2019)

Fylkesmannen i Vestland har i uttalelse til høringen justert verdivurdering og konsekvenser av inngrep for naturtypelokalitet Engebøfjellet S. Naturtypelokalitet Engebøfjellet S endres fra å være en B-lokalitet til å bli en A-lokalitet med stor regional til nasjonal verdi, ut fra ny verdsettelsesmatrise i DN-håndbok 13 (2014). Fylkesmannen forslår ulike avbøtende tiltak ettersom naturverdien av området er større enn først vurdert. Videre anfører Fylkesmannen at perioden for regulering av sprengningsarbeider i den sentrale utvandringsperioden for smolt bør utvides til å gjelde fra 1.mai, fordi smoltutvandringen kan starte allerede i slutten av april.

DMFs kommentar: DMF tar uttalelsen til etterretning. DMF viser til vår vurdering av miljømessige konsekvenser av utvinning i kap. 6.5.4, og til vilkår knyttet til naturtypen Engebøfjellet S i vedtakets kap. 3. Angående smoltutvandring viser DMF til vår kommentar til Norske Lakseelver og Nausta Elveigarlag.

6. DMFs vurdering

6.1 Minerallovens krav

Mineralloven fastsetter rammene for utøvelse av mineralvirksomhet. Minerallovens formål er å sikre samfunnsmessig forsvarlig forvaltning og bruk av mineralressursene i samsvar med prinsippet om en bærekraftig utvikling.

Alle uttak av mineralske ressurser større enn totalt 10 000 m³ og ethvert uttak av naturstein er konsesjonspliktig, jf. mineralloven § 43 første ledd. For å ivareta lovens formål skal det i vurderingen særlig legges vekt på hensynene som følger av mineralloven § 2:

- verdiskaping og næringsutvikling
- naturgrunnet for samisk kultur, næringsliv og samfunnsliv
- omgivelsene og nærliggende områder under drift
- miljømessige konsekvenser av utvinning
- langsiktig planlegging for etterbruk eller tilbakeføring av området

DMF skal foreta en skjønnsmessig vurdering av søknaden før det eventuelt tildeles driftskonsesjon. I tillegg til å ivareta minerallovens formål med ovennevnte hensyn legges det også vekt på om søkeren er skikket til å utvinne forekomsten, jf. mineralloven §43. I henhold til Ot.prp. nr. 43, 2008-2009 (mineralloven), innebærer begrepet «skikket», at det skal legges vekt på om prosjektet fremstår som økonomisk gjennomførbart, om søkeren har tilstrekkelig kompetanse, og om det legges opp til bergfaglig forsvarlig drift av forekomsten. Kravet til skikkethet vil variere etter hva slags forekomst det er tale om, kompleksitet ved drift og hvilke negative konsekvenser som kan følge av utvinningen. DMF legger vekt på om driften gjennomføres slik at ressursene utnyttes best mulig innenfor et godt tilpasset driftsopplegg, samtidig som omgivelsene og miljøet blir ivaretatt på en best mulig måte.

Et viktig grunnlag for vurderingen er Tiltakshaverens plan for å bryte ut forekomsten. Søknad om driftskonsesjon skal inneholde en driftsplan, jf. mineralloven § 43 og forskrift til mineralloven § 1-8 b). Vurdering av driftsplaner inngår som en del av skikkethetsvurderingen i mineralloven § 43, se kap. 6.4.

DMF kan stille vilkår ved tildeling av driftskonsesjon, jf. § 43 andre ledd.

6.2 Rettighetssituasjonen

6.2.1 Utvinningsrett

Driftskonsesjon kan bare gis til den som har utvinningsrett jf. mineralloven § 43 andre ledd første punktum.

Tiltakshaver har utvinningsretter til statens mineraler som dekker området det søkes konsesjon for. Utvinningsrettene ble tildelt i 1997 og forlenget i 2007 og 2017. Med *statens mineraler* menes i mineralloven metaller med egenvekt 5 gram/cm³ eller høyere (§7a) og metallene titan og arsen og malmer av disse (§7b).

Prosjektet legger opp til å utvinne en titanrik eklogitt. Den økonomisk drivverdige delen av eklogitten er malm som faller inn under minerallovens §7b.

AMR AS og grunneiere har i sine høringsinnspill til søknaden pekt på at tiltakshaver ikke har utvinningsrettigheter til mineralene som er nødvendige for å kunne drive slik de har omsøkt, da granat er å anse som grunneiers mineraler. DMF er ikke enig i dette. Granaten er i dette tilfellet en del av den titanrike malmen som skal utvinnes og faller derfor innunder mineralloven § 7 første ledd bokstav b).

6.3 Tiltakets arealmessige status

Området er avsatt til råstoffutvinning i kommunedelplan for Vevring, vedtatt 17.03.2016.

Reguleringsplan for Engebøfjellet ble vedtatt av Naustdal kommune 11.05.2011 og av Askvoll kommune 12.05.2011 med endelig godkjenning av Kommunal- og moderniseringsdepartementet 17.04.2015.

Det ble utarbeidet ny detaljreguleringsplan for Engebø i 2019. Denne ble vedtatt av Naustdal kommunestyre den 22.08.2019 og stadfesta av Fylkesmannen i Vestland 31.01.2020.

6.4 Skikkethet

6.4.1 Økonomien i prosjektet

Ved vurdering av økonomien i prosjektet ser DMF på hvilke forutsetninger som prosjektet bygger på og om prosjektet fremstår som økonomisk gjennomførbart.

DMF har gjennomgått dokumentasjonen mottatt fra Nordic Rutile AS. Tiltakshaver har brukt ekstern kompetanse for å utvikle prosjektet, blant annet har Hatch LTD gjennomført en mulighetsstudie av Engebøforekomsten⁷. De økonomiske oversiktene viser antatte investeringer, kostnader og inntekter, kontantstrøm mm. Det gis videre opplysninger om forutsetningene budsjettet bygger på, herunder råvarepriser, markedsutsikter og valutakurser. Tiltakshaver har opplyst at de har en intensjonsavtale for salg av mineraler. Videre har selskapet fått øvrige, nødvendige rammebetingelser på plass. Det har blitt gjennomført sensitivitetsanalyser⁸ av hvilken effekt endringer i kostnader, priser og avkastningskrav har på prosjektets lønnsomhet. Med en kalkulasjonsrente på 8 % har prosjektet en klart positiv nåverdi.

DMF har bestilt en uavhengig vurdering av prosjektets økonomiske forutsetninger fra PwC⁹. PwC konkluderer i sin rapport med at søkers økonomiske vurdering av prosjektet ikke har vesentlige mangler.

DMFs vurdering

Det har ikke fremkommet informasjon som tilsier at søkers vurderinger knyttet til kostnader og inntekter har mangler. Usikkerhet beskrives, og synes å være hensyntatt

---

⁷ Hatch LTD Prefeasibility Study (PFS) 30.10.2017

⁸ Hatch LTD PFS, Hatch LTD Definitive Feasibility Study (Executive Summary) (DFS) 28.01.2020, PWC-rapport –Nordic Rutile AS 02.12.2019.

⁹ PWC- rapport –Nordic Rutile AS 02.12.2019.

ved at det benyttes konservative og jevne anslag på økonomiske variabler. Sensitivitetsanalysen viser at prosjektet er robust.

Driftskostnadene kan deles inn i operasjonelle kostnader knyttet til gruvedriften og mer løpende faste utgifter. Driftsinntektene avhenger i stor grad av markedet og priser. Endringer i disse vil naturligvis påvirke lønnsomheten i prosjektet. I tillegg påvirkes prosjektet av varierende valutakurser, hvor endringer vil påvirke både inntekts- og kostnadssiden. Det må imidlertid presiseres at det er eiere og låntakere som til sist har og tar den finansielle risikoen i prosjektet, tilsvarende som ved annen næringsvirksomhet. De aktørene som skal stille kapital til utbygging av Engebø vil derfor også gjøre sine selvstendige vurderinger av økonomien i prosjektet.

DMF vurderer med bakgrunn i dette prosjektet som økonomisk gjennomførbart.

6.4.2 Søkers kompetanse for drift av forekomsten

Ved vurderingen av om søker har tilstrekkelig kompetanse, er det den totale kompetansen som søker har tilgang til som skal vurderes.

I henhold til forskrift til mineralloven § 3-1 skal alle uttak av mineralske ressurser ha en bergteknisk ansvarlig. For drift under jord og for dagbruddsanlegg med årlig uttak større enn 500 000 m³, må den bergtekniske ansvarlige ha eksamen på nivå med master of technology og med spesialisering innenfor drift på mineralske ressurser. DMF legger her til grunn søkers opplysninger i driftsplanen.

Tiltakshaver beskriver i driftsplanen planlagt organisasjon og kompetanse i driftsfasen. DMF forutsetter at tiltakshaver har personell med nødvendig kompetanse og ressurser på plass til enhver tid i virksomheten.

Tiltakshaver har per i dag ikke ansatt bergteknisk ansvarlig. DMF viser til vilkår i kapittel 3 om at bergteknisk ansvarlig skal være på plass og godkjent av DMF før oppstart av drift.

6.4.3 Bergfaglig forsvarlig drift

Kravet om bergfaglig forsvarlig drift er lovfestet i mineralloven § 41 der det fremgår at "Drift på mineralforekomster skal skje på en bergfaglig forsvarlig måte". I dette ligger at utvinningen må skje på en teknisk forsvarlig måte, driften må bidra til effektiv utnyttelse av ressursene og ellers skje på bærekraftig vis. Dette skal beskrives av tiltakshaver i driftsplan som skal godkjennes av DMF.

Driftsplan

Driftsplan er tiltakshavers verktøy for planlegging og gjennomføring av drift. Krav til driftsplanen følger av DMF sin driftsplanveileder. Driftsplan med avslutningsplan skal vise hvor og hvordan uttaket skal skje og hvordan området planlegges avsluttet etter endt drift. Driftsplanen danner også grunnlag for DMF sitt tilsyn med driften.

Søknaden inneholder en detaljert driftsplan for dagbruddsdriften. Denne er beskrevet i 6 ulike faser med en samlet varighet på ca. 14 år før overgang til underjordsdrift. Underjordsdriften fases inn i driftsår 14 – 19. I denne fasen vil mellomlagret malm benyttes til produksjon inntil arbeidene med tilrettelegging for underjordsdrift er ferdigstilt. Det foreligger konkrete planer for drift for de neste 30 – 35 år med

potensiale for betydelig forlenget levetid basert på *indikerte* og *antatte* ressurser (se Ressursutnyttelse).

Planlagt uttaksmetode under jord er langhulls skivepallbrytning. Driftsmetoden er valgt med bakgrunn i bergtekniske og kostnadmessige forhold. Driftsplanen for underjordsdrift vil bli ytterligere detaljert før oppstart av underjordsgruva.

Oppredningsprosessen

Tiltakshaver har over lengre tid utviklet og optimalisert prosessen basert på stadig større kunnskap om malmens mineralogi og mineralenes egenskaper. Tradisjonell teknologi er satt sammen og designet for oppredning av forekomsten.

Mineralene rutil og granat skilles ut fra malmen i en oppredningsprosess (mineralprosessering), der hensikten er å skille de verdifulle mineralene ut fra resten av bergarten. Primærknusing av malmen (den drivverdige delen av forekomsten) foregår inne i fjellet, malmen går med transportbånd fra siloer i fjellet til prosessanlegget. I prosessanlegget blir verdimineralene rutil og granat skilt ut fra resten av malmen til mineralkonsentrater. Utskilling av konsentratene skjer i ulike trinn i prosessen som består av forskjellige kombinasjoner av nedmaling, sikting, gravimetrisk separasjon, magnetisk separasjon (både våt og tørr) og flotasjon.

Ressursutnyttelse

Ressursgrunnlaget er beregnet til 132 millioner tonn malm («measured» og «indicated»), og ytterligere 256 millioner tonn malm er sannsynliggjort («inferred»), i henhold til JORC-standarden.

Totalt uttak fra dagbruddsdriften oppgis til ca. 29,5 millioner tonn malm og ca. 30 millioner tonn gråberg. Planlagt varighet for underjordsdrift er ca. 15 år med et totalt uttak av 23,5 millioner tonn malm. Planlagt uttaksvolum for både dagbruddsdriften og underjordsdriften vil gi en årlig malm-produksjon på gjennomsnittlig 1,5 millioner tonn gjennom hele prosjektets levetid (30-35 år). Ressursgrunnlaget sannsynliggjør dermed en forlengelse av gruvedriften.

Totalt sett består malmen av ca. 3,3 % rutil og 41,4 % granat.¹⁰ Av dette forventes en utvinningsgrad på ca. 60 % for rutil og ca. 30 % for granat. Forventet årsproduksjon av mineralkonsentrat for rutil og granat er henholdsvis 35.000 tonn og 250.000 tonn.

Disponering av overskuddsmasse

Overskuddsmasser fra prosjektet er gråberg fra dagbruddet og underjordsgruva, og avgangsmasser fra oppredningsanlegget.

Gråberg er sideberg som må tas ut for å få tilgang til malmen, men som ikke i seg selv inneholder drivverdige konsentrasjoner av mineraler. Avgangsmasse er nedknuste mineralfraksjoner som blir igjen etter at verdimineralene (i dette tilfellet rutil og granat) er separert ut fra malmen i oppredningsprosessen. Gråberg skal deponeres i landdeponi på Engebøfjellet. Tiltakshaver oppgir at de vil vurdere mulighetene for kommersiell utnyttelse av gråberg og lavverdig malm til pukk / steinproduksjon i bygg-

---

¹⁰ Hatch LTD DFS, tabell 2-14.

og anleggssektoren både nasjonalt og internasjonalt. Avgangsmassen skal deponeres i sjøbunnsdeponi i tråd med krav i utslippstillatelsen.

Avslutningsplan

Driftsplanen og tegningsdelens vedlegg 31 til 33 beskriver planer for avslutning, istandsetting og etterbruk. Planen omfatter istandsetting og sikring av dagbruddet, gråbergsdeponiet, serviceområdet og prosessområdet i tråd med kravene i reguleringsplanen og DMFs driftsplanveileder.

Dagbruddet skal ryddes, tunnelåpning stenges og installasjoner fjernes. Bruddkanter skal avrundes og gis en god overgang til omkringliggende terreng samt sikres med gjerde. Sikringshyller skal revegeteres ned til kote +250. Generelt skal bruddet renskes for løs stein/blokker og istandsettes med avdekkingsmasser.

Gråbergsdeponiet skal istandsettes og tilbakeføres til landbruksformål i henhold til kravene i reguleringsplan. Dette omfatter blant annet tildekking med stedlige masser.

Serviceområdet ryddes og bygninger og øvrige installasjoner fjernes. Området skal planeres og gis en naturlig terrengform. Arealet revegeteres ved naturlig tilvekst. I prosessområdet skal tekniske installasjoner og bygg fjernes. Ved avslutning av anlegget skal det vurderes om noen av bygningene kan benyttes til etterbruk. Det er inngått en avtale om at Naustdal kommune skal ha opsjon på overtakelse av kaianlegg med adkomst samt vann- og avløpsanlegget når virksomheten avsluttes.

DMFs vurdering

DMF vurderer at driftsplanen som følger søknaden tilfredsstillende kravene i DMF sin driftsplanveileder, og oppfyller kravet til bergmessig forsvarlig drift.

Beskrevet driftsmetode etterlater seg åpne volum under jord. DMF viser til vilkår i kapittel 3 med krav om at plan for underjordsdrift skal detaljeres og at muligheten for tilbakefylling av overskuddsmasser i utdrevne gruverom skal inngå som en del av planen.

Utnyttelsen av Engebøforekomsten er basert på en langsiktig drift for uttak av den totale eller vesentlige deler av forekomsten, i tråd med prinsippet om bærekraftig ressursutnyttelse. Dette er synliggjort i driftsplanen og i beskrivelsen av oppredningsprosessen.

Ressursgrunnlaget er av Tiltakshaver beregnet til 132 millioner tonn (Mt) malm der driftsplanen omfatter uttak av 53 millioner tonn i dagbrudds- og underjordsfasen. Gjenstående tonnasje blir da om lag 79 millioner tonn. Dette gir grunnlag for forlengelse av gruvens driftstid tilsvarende. I tillegg kan hele eller deler av malmen som foreløpig er definert som «antatt» (256 millioner tonn) med tiden vise seg å være drivverdig. Samlet sett er dette et tiltak med en potensiell meget lang tidshorison. Andelen verdimineraler i en drivverdig forekomst er ofte kun noen få prosent. Disse skilles fra ikke-verdifulle mineraler i oppredningsprosessen. I praksis vil det ikke være mulig å skille ut 100 % av verdimineralene fra malmen, blant annet på grunn av mineralenes egenskaper og mineralkornenes størrelse.

Produksjonsprosessen i dette prosjektet er utviklet med formål å gi størst mulig utvinning av verdimineralene som finnes i malmen. Mineralene i Engebøforekomsten

opptrer slik at malm med høye konsentrasjoner av det ene mineralet i all hovedsak også ledsages av høye konsentrasjoner av det andre. Det er i denne sammenheng god ressursutnyttelse at mest mulig av verdimineralene utvinnes. Prosessen bidrar også til betydelig redusert volum overskuddsmasser til deponi.

6.4.4 Samlet vurdering skikkethet

På bakgrunn av gjennomgangen gjort i kap. 6.4 finner DMF at prosjektet fremstår som økonomisk gjennomførbart. Med vilkår knyttet til bergteknisk ansvarlig anser DMF at kravet til kompetanse blir oppfylt før oppstart av drift. Driftsplanen tilfredsstiller kravene i DMF sin driftsplanveileder. Det er utviklet en oppredningsprosess som etter dagens standard gir optimalisert utvinningsgrad av verdimineralene slik de forekommer i dette tilfellet. DMF anser at planen for tiltaket som beskrevet i søknaden ivaretar kravet om bergfaglig forsvarlig drift og bærekraftig ressursutnyttelse. DMF anser at Tiltakshaver er skikket.

6.5 Hensynene etter mineralloven §2

6.5.1 Tiltakets betydning for verdiskaping og næringsutvikling

I vurderingen av om konsesjon skal tildeles og på hvilke vilkår, skal hensynet til tiltakets betydning for verdiskaping og næringsutvikling inngå, jf. mineralloven § 2 a).

Forvaltningen og bruken av mineralressursene skal legge til rette for høyest mulig samlet verdiskaping innenfor bærekraftige rammer. Ved vurdering av tiltakets verdiskaping i en videre samfunnsøkonomisk forstand, skal det ses hen til at ressursene forvaltes på en måte som gir mest mulig samfunnsmessig nytte, alle hensyn tatt i betraktning¹¹.

Grunnlagsdata

Prosjektet har vært under utredning i flere år. I tillegg til informasjon fra søknaden og høringsuttalelser, er verdiskapingsbidraget og de næringsmessige konsekvenser av tiltaket vurdert på bakgrunn av informasjon fra:

- Konsekvensutredningen av tiltaket «Reguleringsplan med konsekvensutredning for utvinning av rutil i Engebøfjellet i Naustdal kommune (2011).
- Økonomiske ringvirkninger av mineralbrudd i Engebøfjellet. SINTEF-rapport A23129(2013).
- Utslippstillatelsen fra Miljødirektoratet (2016)
- Samfunnsmessige konsekvenser av forslag til mineraluttak i Engebøfjellet i Naustdal kommune, jfr. Lund-Iversen, M., NIBR.

De ulike utredningene har enkelte ulikheter både i grunnlagsdata og i resultater. Dette skyldes dels at prosjektet utvikles over tid og informasjon endres og oppdateres, og dels hvilke forutsetninger som legges til grunn i analysene. Eksempelvis er det variasjon i forventningene til antall sysselsatte.

Oppsummering, tidligere utredninger

Relevante virkninger av prosjektet har blitt identifisert og prissatt der dette har vært mulig. De samfunnsmessige konsekvensene peker i ulike retninger.

---

¹¹ Ot.prp. nr. 43 (2008-2009) s. 130.

Det pekes på miljøkonsekvenser som støy, trafikale forhold, støv og utslipp til sjø. Tiltaket vil også medføre synlige inngrep og endring av landskapsbildet som følge av dagbrudd, etablering av gråbergsdeponi, samt etablering av prosessanlegget på Engebø. Det konkluderes med negative konsekvenser for miljø og naturressurser.

Gruvevirksomheten medfører et arealbeslag og negativ påvirkning som følge av deponering av avgangsmasser i fjorden. I høringsrunden er det flere aktører innenfor fiskeriinteressene i området som anfører at gruvedriften med sjødeponi vil påvirke deres næringsgrunnlag og/eller bruksmiljø negativt. Miljødirektoratet peker på at det synes å være et begrenset yrkesfiske i Førdefjorden og at oppdrettsanlegg normalt ikke påvirkes av tiltaket ved ordinær drift. De har derfor vurdert tiltakets konsekvens for fiskeriinteressene som begrenset.

Av positive virkninger er bl.a. økt sysselsetting, økte skatteinntekter og en generell positiv konsekvens for næringslivet i området og det norske samfunnet som helhet. Prosjektet er vurdert med høy sannsynlighet å gi store inntekter til samfunnet.

Forutgående analyser av verdiskaping fra tiltaket er basert på en direkte sysselsetting på 150 personer i konsekvensutredningen og 170 personer i ringvirkningsanalysen.

Beregnete ringvirkninger omfatter i hovedsak ulike former for etterspørselsvirkninger, og gir et bilde av de regionale økonomiske konsekvenser av utbyggingen. I konsekvensutredningen er det lagt til grunn at 1 sysselsatt i basisnæring utløser 0,2 til 0,8 ansatte i lokalsamfunnet. Ringvirkningene er beregnet av Sintef til å ligge mellom 82 og 132 sysselsatte i oppstartsperioden, og økende til mellom 110 og 196 sysselsatte etter oppstart av underjordsdriften som medfører større behov for underleveranser. Totalt gir dette mellom 280 og 366 sysselsatte alt i alt i regionen i 2030.

Det aller meste av kommunale inntekter knyttet til ny næringsvirksomhet vil komme fra skatteinntekter. Dette vil være positivt for kommunene og regionen. Beregningene i ringvirkningsanalysen viser et økt kommunalt skattebidrag på 33,5 - 37,1 mill. kr i 2017. For 2028 er økningen i skattebidraget antatt å bli mellom 36,3 - 42,7 mill. kr.

En totalvurdering i konsekvensutredningen tilsier at tiltaket vil ha en stor positiv betydning. NIBR vurderer at de positive effektene er større enn de negative. Samlet sett har Miljødirektoratet vurdert at miljøulempene ikke er av et slikt omfang eller av en slik karakter at utslippstillatelse ikke kan gis.

DMFs vurdering

Tilgjengelig informasjon viser at de samfunnsmessige konsekvensene av gruvedriften er både positive og negative. På den ene siden ser vi at det er viktig å utvinne viktige mineraler som samfunnet har et behov for, og for å skape økonomisk vekst og arbeidsplasser. På den andre siden medfører gruvedriften miljøulempene og mulige ulemper for enkelte andre næringsinteresser i området.

Den største miljøkonsekvensen ved tiltaket er vurdert å være deponering av avgangsmasser i sjødeponi. Det er stilt krav om en rekke avbøtende tiltak for å redusere konsekvensene for miljø og naturressurser, både i reguleringsbestemmelsene og i utslippstillatelsen.

Det er sannsynliggjort at prosjektet vil bidra vesentlig til økt sysselsetting og verdiskaping i regionen. Opplysninger om antall direkte ansatte i gruvevirksomheten varierer i de ulike analysene og i DFS, som indikerer 105 fast ansatte i tillegg til underleverandører. Det er likevel klart at det er snakk om en betydelig industriell etablering med stor samfunnsmessig betydning i form av verdiskaping og næringsutvikling. Verdiskapingsbidraget fra prosjektet går i hovedsak til lønn til arbeidskraft og til kapitalavkastning i form av overskudd/utbytte. Deler av dette vil tilfalle stat og kommuner i form av økt skatteinntang. Ringvirkningene i form av kjøp av varer og tjenester kan medføre ytterligere et tilsvarende antall ansatte i tilstøtende næringer. Ringvirkningene vil være lokalt, regionalt og nasjonalt.

Samlet sett vurderes det at ulempene ved tiltaket ikke er av et slikt omfang eller av en slik karakter at det oppveier samfunnsnyttene ved å etablere gruvedrift på Engebøfjellet. Her har DMF vektlagt at miljøkonsekvensene er omfattende behandlet i tidligere prosesser og relevante myndigheter har gitt de nødvendige tillatelser og stilt krav om avbøtende tiltak for å redusere ulempene.

6.5.2 Naturgrunnet for samisk kultur, næringsliv og samfunnsliv

I vurderingen av om konsesjon skal tildeles, og på hvilke vilkår, skal hensynet til naturgrunnet for samisk kultur, næringsliv og samfunnsliv inngå, jf. mineralloven § 2 b).

DMF har gjort søk i NIBIOs reindriftskart (gjennomført juni 2020). Det er ikke registrert reindriftsinteresser i konsesjonsområdet. DMF har ikke mottatt opplysninger i forbindelse med høring av driftskonsesjonsøknaden om at tiltaket vil ha innvirkning på naturgrunnet for samisk kultur, næringsliv og samfunnsliv. Hensynet er derfor ikke et moment mot at driftskonsesjon skal gis for Engebøfjellet.

6.5.3 Forholdet til omgivelsene og nærliggende områder under drift

I vurderingen av om konsesjon skal tildeles, og på hvilke vilkår, skal tiltakets ivaretagelse av hensynet til omgivelsene og nærliggende områder under drift inngå, jf. mineralloven § 2 c).

I denne vurderingen skal det ses hen til driftens potensielle risiko for skade på omgivelsene, herunder eiendommer, mennesker og dyr. Denne vurderingen skiller seg fra vurderingen av miljømessige konsekvenser og hensynet til langsiktig planlegging for etterbruk, da det her er de sikkerhetsmessige forholdene i driftsperioden som vurderes. For å ivareta hensynet til omgivelsene og omkringliggende områder skal nødvendige sikringstiltak både være planlagt og gjennomført i driftsperioden. DMF viser i denne sammenheng til den alminnelige sikringsplikt etter mineralloven § 49 som til enhver tid skal etterleves av Tiltakshaver.

Driftsplanen beskriver planlagte fysiske sikringstiltak knyttet til dagbruddet, serviceområdet og prosessområdet: Tunnelåpninger tilknyttet prosessområdet skal kunne stenges med bom/port. Serviceområdet på Engebøfjellet skal skilles med adgang forbudt for uvedkommende, gjerdes inn og sikres med bom/port. Gråbergsdeponi skal gjerdes inn. Adkomstveien mellom Engebø og serviceområdet skal kunne stenges med bom/port. Dagbruddet og vei mellom dagbrudd og serviceområdet gjerdes inn. Plan for intern sikring i dagbruddet og sikring i forbindelse med vinterdrift. Tilgangen til den senere underjordsgraven vil være fra dagbruddet og krever ikke ytterligere sikringstiltak over jord.

DMF vurderer de planlagte sikkerhetsmessige avbøtende tiltak som tilfredsstillende i forhold til de konsekvenser som følger av gruvedriften. DMF anser at hensynet i mineralloven § 2 c) er ivaretatt og ikke er til hinder for at det tildeles konsesjon.

6.5.4 Miljømessige konsekvenser av utvinning

Grunnlag for vurderingen og forholdet til annet regelverk

I vurderingen av om konsesjon skal tildeles, og eventuelt på hvilke vilkår, skal hensynet til miljømessige konsekvenser av tiltaket ivaretas, jf. mineralloven § 2 d).

Det presiseres i forarbeidene til mineralloven at miljøhensyn først og fremst ivaretas gjennom plan- og bygningslovens regelverk, herunder reglene om arealplanlegging og konsekvensutredninger. Imidlertid synliggjør mineralloven § 2 d) at hensynet til miljø også skal vektlegges etter mineralloven, da slik virksomhet kan skape skjemmende sår i naturen. I vurderingen skal DMF også ta hensyn til naturmangfoldet, kulturminner og forurensning ved anvendelse av mineralloven¹².

Mineralloven legger ikke opp til en dobbel behandling av miljøtemaet. Videre åpner forvaltningsloven § 17 og mineralloven § 2 for at DMF kan bygge på de miljømessige vurderinger og på det faktagrunnlag som øvrige offentlige myndigheter har innhentet og utarbeidet. Av hensyn til forutsigbarhet og en hensiktsmessig gjennomføring av tiltaket skal det søkes å unngå at ulike tillatelser stiller vilkår om samme forhold.

Naturmangfoldloven § 7 pålegger alle myndighetsinstanser som fatter beslutninger som har virkninger for naturen å vurdere planlagte tiltak opp mot prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12. I tillegg skal DMF vurdere forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5. DMF er også pålagt å vurdere tiltakets påvirkning på vannforekomster i henhold til vannforskriften § 12.

Grunnlagsdata

Søknaden om driftskonsesjon fra Nordic Rutile AS

Tiltakshaver beskriver tiltakets miljøpåvirkning i søknaden. I sitt forslag til driftsplan og i ROS-analyse beskrives tiltakets risiko for skade på omgivelsene, påvirkningen på naturmangfoldet i sjø og på land, tiltakets påvirkning på kulturminner og forurensning (støv, støy og avrenning). Nordic Rutile AS beskriver også hvilke avbøtende tiltak som skal iverksettes for å minimere risikoen for skader på miljøet.

Reguleringsplan med konsekvensutredning

Kommunens reguleringsplan gir klare forutsetninger for avbøtende tiltak av hensyn til miljø. Reguleringsplanen omhandler sjødeponi, landdeponi i Engebødalen og utslipp til luft, vann og grunn i form av støy og støv m.m. Det er gjennomført en konsekvensvurdering og ROS-analyse som grunnlag for reguleringsplanen. Konsekvensutredningen omfatter de miljømessige konsekvensene, herunder bl.a. av deponi i sjø og på land og påvirkning av fisk. Vurderingene gjenspeiler mange av de temavurderinger som er behandlet i utslippstillatelsen.

---

¹² Ot. prp nr. 43 (2008-2009) s. 130.

Utslippstillatelsen

Utslippstillatelsen ¹³ omfatter blant annet etablering av sjødeponi og gråbergsdeponi, med krav om avbøtende tiltak for å minimere risikoen for negative virkninger i området. Det er også stilt krav til avfallshåndteringsplan i forhold til gråbergsdeponiet i Engebødalen.

Som grunnlag for behandling av søknaden om utslippstillatelse er det gjennomført konsekvensvurderinger som omfatter blant annet utslipp til vann/sjø, herunder fjorddeponi, etablering av gråbergsdeponi i Engebødalen, støy og rystelser som følge av sprengning, annen anleggsstøy, utslipp av støv, utslipp av flotasjonskjemikalier og flokkuleringsmidler, påvirkning av fisken, spredning av partikler i fjorddeponiet, utslipp av avløpsvann fra sanitæranlegg, og håndtering av industriavfall.

Anmerkninger til kunnskapsgrunnlaget

Det er flere høringsinstanser som anfører at kunnskapsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig i forhold til tiltakets negative effekt på naturmangfoldet. Dette gjelder særlig for fjorddeponiet. Flere hevder at det er tilkommet ny informasjon som ikke er vurdert i utslippstillatelsen, herunder hvilke kjemikalier som skal benyttes.

Utslipp og deponering

Deponeringsområdet i sjø og på land utenfor selve uttaksområdet reguleres primært av forurensningsloven og plan- og bygningsloven. Tiltakets utslipp til luft og vann, samt deponering, er grundig vurdert gjennom behandlingen av reguleringsplan og utslippstillatelsen. Det er gjennomført omfattende miljømessige vurderinger i disse prosessene, og oppstilt forslag til en rekke avbøtende tiltak. Mineralloven legger ikke opp til en ny behandling av spørsmålet om utslipp og deponering. DMF legger derfor til grunn de vurderinger som er foretatt i de tidligere prosessene.

DMF mottok en rekke uttalelser i forbindelse med høring av søknaden fra Nordic Rutile. Hovedvekten av innspillene omfatter forhold som primært reguleres av annet regelverk enn mineralloven. Samtlige anførsler vedrørende forurensning og naturmangfold er forelagt Miljødirektoratet i sin helhet for uttalelse. DMF viser til kommentarer til høringsuttalelsene i kap. 5.

DMF mener at det i forbindelse med behandlingen av konsesjonssøknaden ikke er fremkommet ny informasjon om utslipp som tilsier at driftskonsesjon etter mineralloven ikke kan gis.

Naturmangfold

Vurdering av kunnskapsgrunnlaget

I DMFs vurdering av naturmangfold er reguleringsplanen, utslippstillatelsen, konsesjonssøknaden og høringsuttalelser til denne, samt egne søk i Naturbase, Artskart og Miljøstatus i juni 2020 lagt til grunn. Flere av høringsinstansene har anført at det er knyttet usikkerhet til bruk av kjemikalier, til partikkelspredning ut over deponiområdet i fjorden og i vassdrag og sprengningseffekt for laks og torsk. I følge Miljødirektoratet er mulige, negative effekter på økosystemet i fjorden grundig vurdert i forbindelse med vedtak om utslippstillatelse. Kunnskapsgrunnlaget er vurdert av

---

¹³ Utslippstillatelsen fra Miljødirektoratet av 29.09.2016, Kongelig resolusjon 15/3378 19.02.2016, og Miljødirektoratets anbefaling til klima- og miljødepartementet av 13.02.2015

Miljødirektoratet som godt nok for å kunne fatte vedtak om utslippstillatelse. DMF kan ikke se at det er fremkommet nye opplysninger om naturmangfold i området for gruvedriften eller i området for sjødeponi gjennom driftskonsesjonsbehandlingen. Fylkesmannen i Vestland har i sin høringsuttalelse uttalt at de ikke er kjent med nye forekomster av sårbare arter eller naturtyper ut over det som kom fram under konsekvensutredningene av prosjektet. DMF legger derfor stor vekt på de vurderingene som er foretatt i forbindelse med tillatelsene etter plan- og bygningsloven og forurensningsloven.

DMF mener at det foreligger nok kunnskap om naturmangfoldet til at kunnskapskravet i naturmangfoldloven er oppfylt, jf. naturmangfoldloven § 8. Førre-var-prinsippet får dermed ikke anvendelse jf. naturmangfoldloven § 9.

Naturmangfold på land

DMFs vurdering er at naturtypelokaliteten Engebøfjellet SØ ikke vil bli negativt berørt av gruvedriften. Det er registrert en fredet art (Hvit skogfrue (NT)) i tilknytning til naturtypelokaliteten Engebøfjellet SØ. Denne naturtypelokaliteten vil ikke bli berørt av dagbruddet eller andre aktiviteter som vil medføre direkte inngrep og skade på naturtypen. For naturtypelokaliteten Engebøfjellet S vil ca. 1/3 av lokaliteten gå tapt på grunn av dagbruddsdrift og bestemmelsesområdet for sikringstiltak. For å begrense skadene på naturtypen stiller DMF derfor vilkår i konsesjonen i tråd med innspill fra Fylkesmannen. Det er Tiltakshaver som bærer eventuelle kostnader av vilkåret, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

I vurdering av samlet belastning, jf. naturmangfoldloven § 10, er det ifølge konsekvensvurderingen i rapporten¹⁴, vurdert at tilstanden og bestandsutviklingen til de kartlagte naturtypelokalitetene ikke vil bli vesentlig påvirket gjennom sumvirkninger. I rapporten vurderes også at tiltaket ikke forringer eller ødelegger leveområdet for truede eller nær truede dyre- og plantearter, heller ikke sammen med andre påvirkninger.

DMF er gjennom høring av søknad om konsesjon ikke gjort kjent med at det finnes andre planer eller tiltak som vil eller kan påvirke arter og naturtyper i området. DMF mener at vurderingene av samlet belastning i konsekvensutredningen fortsatt gjelder.

Naturmangfold i sjø og vassdrag

I vurdering av samlet belastning, jf. naturmangfoldloven § 10, er det i utslippstillatelsen vurdert at Førdefjorden i liten grad er utsatt for utslipp fra andre industrivirksomheter. Videre fremgår at andre belastninger i fjorden først og fremst er fiske og fritidsfiske, oppdrettsvirksomhet, forurenset sjøbunn (indre deler av fjorden) samt avrenning/påvirkning fra jordbruk, skogbruk og kloakk. Det er vurdert at gruvevirksomheten vil kunne medføre en tilleggsbelastning for laksen og at den samlede belastningen for fjorden og vassdragene vil øke. Hensynet til den samlede belastningen var likevel ikke avgjørende for vurderingen av om utslippstillatelse skulle gis. DMF er gjennom høring av søknad om konsesjon ikke blitt gjort kjent med at det finnes andre planer eller tiltak som vil eller kan påvirke arter og økosystemer i fjorden ytterligere. DMF legger derfor til grunn de vurderingene KLD har gjort når det gjelder samlet belastning.

---

14 Detaljregulering Engebøfjellet- Vurdering av virkning og konsekvens for naturmangfold

Samlet vurdering om naturmangfold

DMF vurderer at kunnskapsgrunnlaget, jf. § 8 er oppfylt, og at føre-var-prinsippet i § 9 ikke kommer til anvendelse. Både på land og i sjø er det DMFs vurdering at hensynet til samlet belastning for arter og naturtyper, jf. naturmangfoldloven § 10, ikke er et avgjørende moment mot at driftskonsesjon kan gis. DMF mener at det er liten sannsynlighet for at forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5 ikke nås.

Vannforskriften

Tiltakets oppfyllelse av vannforskriftens krav er grundig vurdert i utslippstillatelsen. Det vurderes at tilstanden i Førdefjorden-ytre vil forringes fra god økologisk tilstand til dårlig tilstand som følge av de fysiske endringene i bunnforholdene. Videre bygger Klima- og miljødepartementet (KMD) i klagebehandlingen av utslippstillatelsen på Miljødirektoratets vurdering om at den kjemiske tilstanden i Førdefjorden-ytre ikke forringes til dårlig tilstand. Utslippstillatelsen stiller krav om overvåkning for å sikre at tilstanden i vannforekomsten og tilgrensende vannforekomster ikke forringes mer enn forutsatt. Det stilles også vilkår om at virksomheten må stanse dersom overvåkingen viser at tilstanden blir dårligere enn antatt. DMF kan ikke se at det er fremkommet nye opplysninger gjennom driftskonsesjonsbehandlingen. DMF mener derfor at forholdet til vannforskriften er tilstrekkelig opplyst og ivaretatt.

Kulturminner

Det er ingen kjente automatisk fredede, vedtaksfredete eller verneverdige kulturminner innenfor, eller i omkringingende områder av konsesjonsområdet. DMF gjør likevel Nordic Rutile AS oppmerksom på den generelle aktsomhetsplikten og varslingsplikten etter kulturminneloven §§ 3 og 8.

Samlet vurdering av miljømessige konsekvenser av utvinning

På bakgrunn av overnevnte har DMF kommet fram til at det ikke foreligger forhold knyttet til miljømessige konsekvenser av utvinning som tilsier at driftskonsesjon ikke skal gis, jf. mineralloven § 43, jf. mineralloven § 2 bokstav d. Vi har imidlertid funnet grunn til å stille vilkår til tillatelsen, se kap. 3.

6.5.5 Langsiktig planlegging for etterbruk eller tilbakeføring av området

I vurderingen av om konsesjon skal tildeles, og på hvilke vilkår, skal tiltakets ivaretagelse av hensynet til langsiktig planlegging for etterbruk eller tilbakeføring av området inngå, jf. mineralloven § 2 e). Med dette menes bl.a. at forholdene skal tilrettelegge for bruk av området til annen aktivitet når gruvedriften tar slutt. Her er det bl.a. viktig at området ryddes og sikres etter de lovbestemte kravene i mineralloven §§ 49 og 50.

I detaljreguleringsplanen er det stilt konkrete krav til avslutning av dagbruddet og raskest mulig istandsetting av de ulike delene av gråbergdeponiet. Hele området skal tilbakeføres til landbruksformål.

Planlagt avslutning av tiltaket følger av søknadens driftsplan og avslutningsplan med tilhørende vedlegg. Planene ivaretar krav i reguleringsplan. Ved avslutning vil det bli vurdert om noen av produksjonsbygningene kan benyttes til etterbruk. Det er inngått en utbyggingsavtale om at Naustdal kommune (nå Sunnfjord kommune) skal ha opsjon på overtakelse av kaianlegg med adkomst når virksomheten avsluttes.

DMF anser at hensynet i mineralloven §2 e) er ivaretatt og ikke er til hinder for at det tildeles konsesjon.

6.6 Økonomisk sikkerhetsstillelse

Tiltakshaver har i samsvar med forskrift til mineralloven § 2-1 fremsatt forslag til sikkerhetsstillelse i sin søknad om driftskonsesjon. Det foreslåtte beløpet er beskrevet i driftsplan kap. 8, samt søknadens vedlegg 5.

Tiltakshaver har beregnet og foreslått en sum på NOK 13 055 000,- som sikkerhetsstillelse for planlagte sikrings- og avslutningstiltak. Kostnadene er beregnet slik de vil påløpe hvis de utføres underveis og ved gruvens avslutning i regi av Tiltakshaver selv, med et tillegg på 50 % for indirekte kostnader.

DMF finner etter en konkret vurdering av tiltaket at Tiltakshaver skal pålegges å stille finansiell sikkerhet med NOK 16 860 000,- for oppfyllelsen av nødvendige sikrings- og oppryddingstiltak etter mineralloven §§ 49 og 50, jf. mineralloven § 51.

Ved vurdering av fastsettelse av sikkerhetens størrelse har DMF i det vesentlige lagt til grunn Tiltakshavers beregninger. I tillegg har DMF inkludert kostnader til opprydding under jord, transport og levering av avfallet til godkjent mottak, samt merkostnader ved at beløpet skal ta høyde for at arbeidet må utføres av tredje part i tilfelle en konkurs

Følgende kostnader ligger til grunn ved DMFs beregning av størrelsen på den økonomiske sikkerhetsstillelsen:

Direkte kostnader

Fjerning av konstruksjoner	kr 6 400 000
Massehåndtering og arrondering	kr 3 270 000
Annen varig sikring	kr 2 500 000
Beplantning	kr 0
Andre direkte avslutningskostnader	kr 0

Oppsummering

Direkte kostnader	kr 12 170 000
Indirekte kostnader (inkl. konsulenttenester)	kr 4 690 000
Sum	kr 16 860 000
Totalt	kr 16 860 000

Formen på sikkerhetsstillelsen skal være slik at den ved konkurs hos Tiltakshaver ikke vil inngå i konkursboet jf. forskrift til mineralloven § 2-1 tredje ledd.

Etter DMF sin vurdering vil det være hensiktsmessig at den økonomiske sikkerheten stilles ved innbetaling av individuell fondsavsetning til bankkonto som det i henhold til egen avtale om finansiell sikkerhetsstillelse skal etableres pant i til fordel for DMF, jf. panteloven §§ 4-4 til 4-6. Tiltakshaveren skal ikke ha rådighet over slik bankkonto som skal sperres til fordel for DMF.

Tiltakshaveren skal gjøre årlige avsetninger med NOK 4 215 000 til bankkontoen. Første innbetaling skal skje før oppstart av drift og deretter innen den 1. februar hvert påfølgende år inntil totalbeløpet på NOK 16 860 000 er nådd.

Sikkerhetsstillelsen er samordnet med krav om finansiell sikkerhet i utslippstillatelsen, jf. samordningsplikten i forskrift til mineralloven § 2-1.¹⁵

Innestående beløp på konto skal årlig dokumenteres ved å gi DMF tilgang til en oppdatert kontoutskrift. All avkastning på midlene godskrives kontoen.

Videre finner DMF behov for at Tiltakshaver underveis i driften vurderer om den eksisterende sikkerhetsstillelsen er tilstrekkelig til å dekke kostnadene til sikring- og oppryddingstiltak, og gir DMF tilbakemeldinger om dette. Dersom uttakets beregnede driftsperiode endres, eller det skjer andre vesentlige endringer i driftsplanen, skal DMF underrettes umiddelbart. Ellers skal Tiltakshaver hvert femte år foreta en vurdering av om sikkerheten er tilstrekkelig. Når vurderingen er foretatt, skal Tiltakshaver utarbeide en rapport som oversendes DMF uten unødig opphold.

Etter forskrift til mineralloven § 2-2 første ledd annet punktum kan DMF fatte vedtak om endring av avsetningens størrelse, herunder om Tiltakshavers årlige innbetaling, og tidspunkt for innbetaling. Slike endringer kan også til enhver tid skje ved endringer av mineralloven, andre relevante lover, forskrifter og vedtak.

7. Driftskonsesjonens varighet

Driftskonsesjonen kan revideres etter 10 år, jf. mineralloven § 43 tredje ledd tredje setning.

Driftskonsesjonen bortfaller hvis ikke drift er startet opp senest fem år etter at konsesjonen er gitt. Det samme gjelder hvis driften blir innstilt i mer enn ett år. Det kan søkes til DMF om forlengelse av disse fristene. Driftskonsesjonen faller også bort dersom utvinningsretten for statens mineraler slettes eller skjønner ikke er krevd innen ett år etter at ekspropriasjonstillatelse er gitt etter mineralloven § 37 andre ledd bokstav a.

8. Orientering om Tiltakshavers plikter

Tiltakshaver har rettigheter og plikter i henhold til mineralloven med forskrifter. Av sentrale plikter nevnes spesielt:

Senest én uke før oppstart av driften skal Tiltakshaver sende melding til DMF.

Driften skal utføres med varsomhet slik at inngrepet ikke blir større enn nødvendig. Arbeidene skal heller ikke føre til unødvendig forurensning eller skade på miljøet iht. mineralloven § 48.

---

¹⁵ Finansiell sikkerhetsstillelse fra Miljødirektoratet

Området skal sikres fortløpende slik at arbeidene ikke medfører fare for mennesker eller dyr. Sikringsplikten omfatter også gruveåpninger, steintipper og utlagte masser i konsesjonsområdet iht. mineralloven § 49. Området skal ryddes på forsvarlig måte mens arbeidet pågår iht. mineralloven § 50. Området skal være forsvarlig ryddet og sikret etter at arbeidene er avsluttet iht. mineralloven §§ 49 og 50.

Tiltakshaver skal også sende melding til DMF før driften midlertidig stanses eller legges ned, iht. mineralloven § 44. Tiltakshaver skal sende årlig driftsrapport, jf. forskrift til mineralloven § 1-9.

Oppstart av drift kan være avhengig av tillatelse fra andre offentlige myndigheter, f. eks. tillatelse etter forurensningsloven. Tiltakshaver må selv avklare om andre tillatelser trengs.

DMF gjør oppmerksom på at tildeling av driftskonsesjon etter mineralloven ikke erstatter krav om tillatelse, godkjenning, arealplan eller konsesjon etter annen lovgivning, jf. mineralloven § 5.

Det skal årlig sendes driftsrapport til Direktoratet for mineralforvaltning. Rapporten skal minst opplyse om uttakets størrelse siste år, antall ansatte og omsetning. Rapportering skal skje på fastsatt skjema.

9. Rett til å klage og partsinnsyn

Partene i saken og andre med rettslig klageinteresse kan klage på vedtaket i samsvar med reglene i forvaltningsloven kapittel VI.

Fristen for å klage er 3 uker etter at dette vedtaket er kommet frem til mottaker. Klagen skal sendes DMF for ny vurdering. Dersom DMF ikke finner grunn til å gjøre om vedtaket, sendes klagen til Nærings- og fiskeridepartementet, som treffer endelig vedtak i saken. Klagen må beskrive og begrunne hva det klages over, og inneholde forslag til endringer.

Partene i saken har rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven §§ 18 og 19.

Vennlig hilsen

Marte Kristoffersen
seksjonssjef

Ola Overby
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.
Saksbehandler: Ola Overby

Vedlegg:

Vedlegg 1 Konesjonsområde vedtak 17. juni 2020

Vedlegg 2 Driftsplan - tekstdel - datert 31.01.2019

Vedlegg 2 Driftsplan - tegningsdel

Vedlegg 3 Avtale om økonomisk sikkerhetsstillelse

Vedlegg 4 Pantsettelseserklæring for enkle pengekrav

Mottakere:

Nordic Rutile AS	c/o Nordic Mining ASAMunkedamsveien 45Oppgang A Vika Atrium	0250 OSLO
------------------	---	-----------

Kopi til:

Sogn- og Fjordane Venstre	c/o Linda Ness Rotihaug, Olsetvegen 150	6980 ASKVOLL
Veterinærhøgskolen - NMBU		
Nausta Elveigarlag	v/Eiliv Erdal, Berrvellene 7	6817 NAUSTDAL
Flokenes Fiskefarm AS	Førdefjordvegen 3645	6983 KVAMMEN
Statens vegvesen Region vest	Postboks 43	6861 LEIKANGER
Fylkesmannen i Vestland	Njøsavegen 2	6863 LEIKANGER
Sogn og Fjordane Turlag	Postboks 10	6801 FØRDE
Naturvernforbundet	Mariboegate 8	0183 OSLO
Norges fiskarlag	Postboks 1233 Sluppen	7462 TRONDHEIM
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Torgarden	7485 TRONDHEIM
Advokatfirmaet Haavind AS	Postboks 359 Sentrum	0101 OSLO
Havforskningsinstituttet	Postboks 1870 Nordnes	5817 BERGEN
Natur og Ungdom	Postboks 4783 Sofienberg	0506 OSLO
Arctic Mineral Resources AS	Cort Adellers gate 17	0254 OSLO
Jostein Standal	Fjordavegen 2164	6817 NAUSTDAL
Elin Aasheim	Haresporet 23	6814 FØRDE
Norunn J S Aksnes	STORENESVEGEN 3	6070 TJØRVÅG
Hildur Dvergsdal	BØGARDSVEGEN 68	6814 FØRDE
Almar Jakob Engebø	VEGSUNDSTRANDA 60	6020 ÅLESUND
Bodil Engebø	FJORDAVEGEN 2040	6817 NAUSTDAL
Ingunn K Dvergsdal Engebø	BRENDEHOLTEN 48 B	6814 FØRDE
Magne Leif Engebø	FJORDAVEGEN 2030	6817 NAUSTDAL
Morten Falkenstein Engebø	BRENDEHOLTEN 48 B	6814 FØRDE
Reidar Engebø	FJORDAVEGEN 2021	6817 NAUSTDAL
Solveig Agnes Engebø	V/ØSTVIK MALIN SKORPEN,BYPORTEN, STRANDGATA 45	6905 FLORØ
Dagmar Vigdis Falkenstein	FJORDAVEGEN 1925	6817 NAUSTDAL
Jostein Rikstad Grytten	WILHELM K. STØRENS VEG 13	7048 TRONDHEIM
Geir Grønnevik	SLÅTTENE 12	6817 NAUSTDAL
Arild Hagen	Fjordavegen 2168	6817 NAUSTDAL
Jofrid Laura S Hagen	Fjordavegen 2168	6817 NAUSTDAL
Vigdis Halldorsdottir	Fjordavegen 2172	6817 NAUSTDAL
Anbjørg Johanne A Kalstad	FJORDAVEGEN 2245	6817 NAUSTDAL
Geir Kalstad	FJORDAVEGEN 2245	6817 NAUSTDAL
Monica Kortner	MARKAVEGEN 1	6944 STAVANG
Kristi A L Stendal Lothe	GRYTEBUSTVEGEN 107	6057 ELLINGSØY

Lis Maria Munkvold	FJORDAVEGEN 1922	6817 NAUSTDAL
Kenneth Nygård	HARESPØRET 23	6814 FØRDE
Ingebjørg Nyheim	REINENE 4	6817 NAUSTDAL
Kjell Selvik	SKYTTEEN 83	1348 RYKKINN
Karoline Mimmi Skaflestad	FJORDAVEGEN 1920	6817 NAUSTDAL
Olav Annstein Thingnes	Fjordavegen 2176	6817 NAUSTDAL
Stian Thingnes	Fjordavegen 2188	6817 NAUSTDAL
Åse Marie H Thingnes	Fjordavegen 2188	6817 NAUSTDAL
Rune Thuland	ØVREREDALSVEGEN 230	6817 NAUSTDAL
Torgeir Vefring	FJORDAVEGEN 2217	6817 NAUSTDAL
Stein Torald Vonen	FJORDAVEGEN 1925	6817 NAUSTDAL
Atle Jarl Wefring	FJORDAVEGEN 2235	6817 NAUSTDAL
Dødsbo Harald Leiv Engebø/ v adv Jan N Hvidsten	Postboks 471	6803 FØRDE
Vevring Grendalag	c/o Ole Erik Thingnes, VevringHammaren 1	6817 NAUSTDAL
Sunnfjord kommune	Postboks 338	6802 FØRDE
Norske Lakseelver	Postboks 9354 Grønland	0135 OSLO
Vestland fylkeskommune	Postboks 7900	5020 BERGEN
Norges kystfiskarlag	Postboks 97	8380 RAMBERG
Framtiden i våre hender	Mariboegate 8	0183 OSLO
Sabima	Mariboegate 8	0183 OSLO
Norges jeger og fiskerforbund	Postboks 94	1378 NESBRU
Forum for natur og friluftsliv	Sognefjordvegen 40	6863 LEIKANGER
Sogn og Fjordane		
Trine Engebø	Solvang 21	6810 FØRDE